

Letectvo u nás a v cizině.

Major gšt. Ladislav Preininger:

Předpis o pasivní obraně proti letadlům.

(Pokračování.)

II. část. — Příprava pasivní obrany.

1. Všeobecný přehled přípravy.

Tuto kapitolu je možno vyjádřit krátce heslovým přehledem opatření, jichž studium provedení POPL. v míru vyžaduje:

A. Opatření všeobecné bezpečnosti:

a) hlásná služba — střežení nebe buď na prospěch celého státního území, a pak přísluší vojenské správě, nebo místního významu za podmínek stanovených správou POPL; b) poplach, c) zhasnutí světla, d) zastírání.

B. Preventivní opatření:

- a) učiněná na místě: ochrana personálu (kryty, zákopy) proti pumám, totéž proti plynům, ochrana cenného materiálu a strojů, příprava veřejných vyhlásek a poučení ve prospěch celku;
- b) rozptýlení (disperse) služeb, osob a zdrojů ve vyhrazeném okrsku ohroženého střediska před dosahem přímého účinku leteckého nepřítele. Toto rozptýlení se děje obyčejně v hranicích župy;
- c) ochrana osob a zdrojů tím, že jsou staženy nazpět od okrsků méně ohrožených.

C. Opatření hojivá (t. zv. kurativní):

a) detekce (rozpoznávání z odhalování otravných produktů), b) péče o civilní válečné oběti, c) opatření proti požárům, d) desinfekce, vyklizování veřejných místností a cest, e) odstraňování nevybuchlých nábojů a j. pod.

Příprava preventivních a hojivých opatření, jež se ostatně zakládají na opatřeních všeobecné bezpečnosti, je vyjádřena jediným dokumentem, přísně tajným: plánem pasivní obrany proti letadlům.

Tento plán je stále doplňován („a jour“) a spadá do všeobecného rámce národní mobilisace stejně jako na př. klasifikace koní, přehlídky vozidel a pod.

Je tedy ve veřejných ústavech a službách sestavován za stejných podmínek a stejnými úředníky jako spisy mobilisační.

2. Příprava POPL. v župách.

Městské komise se ustavují péčí starostů po eventuální výzvě prefektů tam, kde město potřebuje pro svůj význam neb exponovanost zvláště pečlivé přípravy. Prefekt také stanoví, je-li toho třeba, seskupení měst anebo závodů pro ustavení komise koordinanční.

Poplach vychází od vojenských orgánů a je rozhlašován povoláními k tomu činiteli.

V noci se zároveň s vyhlášením poplachu zhasí světla.

Za poplachu jsou soukromé telefonické rozhovory zakázány.

V každém sídle župy je tak zv. „poplachový důstojník“. Tento důstojník je v přímém spojení s prefektem a starosty nebo s vedoucími závodů, s kterými se může přímo dohodovati. Tento t. zv. první sled osob, kterým se poplach oznámí, je vybrán generálem velitelem regionu C. A. v dohodě s civilní správou. Tento první sled rozhlásí podle potřeby poplach dále.

Ve dne a právě tak i za noci se poplach nařizuje telefonicky takto:

„OPL. —poplach — X. župa.“

Toto oznámení je rozkazem, aby se provedla opatření v plánu POPL. předvidaná.

Konec poplachu se oznamuje týmž způsobem a poplachový důstojník vyšle prvním sledu zprávu: „OPL. — konec poplachu — X. župa.“

Zhašení světél musí být všeobecné, aby byla nepříteli znemožněna orientace. Musí být provedeno okamžitě. Z toho vyplývá, že plán pro rozšíření rozkazu k zhašení světél bude obsahovati značně větší počet adresátů než plán poplachu, a proto musí být velmi pečlivě připraven.

Rozhlášení rozkazu k zhašení světél a naopak pro nové rozsvícení se děje telefonicky obdobně jako při poplachu.

Plány pro poplach a zhašení světél. Všechna nařízení jsou předkládána regionální vojenské správě.

Rozptýlení (disperse) vyžaduje těchto opatření:

v městech anebo velkých prům. závodech, které by mohly být bombardovány, stanoví se prvky, jejichž přítomnost není nevyhnutelně nutná,

stanoví se bezpečná místa, kam budou dočasně evakuovány služby, osoby a zdroje. Toto místo se najde v blízkosti ohrožených měst, kde pro relativně malou důležitost místa nepřítel nebude již bombardovati.

Všechna opatření, kterými se v té věci zabývá prefekt, uvedou se v župním plánu.

Stažení některých prvků nazpět a jich přesun do jiného kraje se dělá podle zvláštních instrukcí.

Vyhlášky a nařízení. Jsou sestavovány ministrem vnitra, rozdělovány v dohodě s vojenskou správou již v míru a ukládány v zapečetěných obalech na četnických stanicích, které mají nařízení stran jich rozdělení starostům. Při rozdělování se do nich rukou vpisují jména určených úřadů a datum telegramu.

Tyto vyhlášky (vzor je v příloze předpisu) jsou:

čís. 1.: „Opatření individuální ochrany proti účinkům bombardování,“

čís. 2.: „Usnesení o soukromém osvětlování a zhašení světél,“

čís. 3.: „Upozornění o používání sklepů a podzemí za kryty proti plynům.“

Zdravotní opatření. První pomoc je věc místní, která se děje výhradně z místních prostředků za odpovědnosti městské správy, s technického pak hlediska za asistence orgánů župního zdravotního inspektora. Převozy civilních obětí obstará starosta. Prefekt podle potřeby dává k dispozici dodatečné pomocné dopravní prostředky (na př. z veřejných prostředků):

Po první pomoci jsou civilní ranění neb otrávené osoby převezeny přímo do civilních anebo vojenských ústavů prefektem již napřed určených. Proto je každá obec přidělena některému úseku zdravotní pomoci, v němž jsou všechny ústavy pro různé druhy úrazů. Oznámení o tomto přidělení se dává za míru starostům. Pro důležitější obce a aglomerace jsou zřízena rozřizovací civilní zdravotní střediska. Do vojen. ústavů jsou dávány k léčení za plat ty oběti civilní, které nemohou dostati ošetření v soukromých anebo veřejných ústavech.

Úkoly župního zdravotního inspektora:

v dohodě se starosty sestavuje plán okamžité pomoci pro civilní válečné oběti (resp. dopravu automob.), sestaví seznam obcí a určí jejich léčebnou příslušnost, v dohodě s vojenskou správou sestaví seznam nemocnic pro civilní osoby otrávené plynem, navrhuje zřízení rozřizovacích středisk, sestavuje listiny veřejných léčebných ústavů, kterých nebude za války použito pro vojáky a kterých lze tedy použití pro raněné civilní.

To vše, sestaveno v dohodě s vojen. správou a příslušnými starosty, podléhá schválení prefekta a patří do župního plánu POPL.

3. Příprava pasivní obrany v obcích.

A. Zásady obecního plánu POPL.

Za války má starosta povinnost:

1. předvídati určitý počet zvláštních obranných opatření (pro všeob. zajištění, preventivních opatření, hojivá opatření),

2. uspořádati mírové služby se zřetelem k potřebám války tak, aby život kolektiva byl potom co nejméně změněn.

K tomu je třeba buď vytvořiti obecní obranné služby, které budou v činnosti, jen když jich bude třeba, anebo přizpůsobiti vhodně služby již v míru existující. Všechny tyto služby pomáhají v podrobnostech při provádění obrany a jejich příprava je vyjádřena ve spise „Obecní plán POPL“, jehož vzor je v příloze předpisu.

Při sestavování plánu musí býti vzata za základ obecní organizace tak, jak v míru existuje a jak by byla v činnosti za nepředvídaného útoku při použití existujících komunikací.

Proto: sídlo vedení POPL. je třeba stanovit na radnici, město se rozdělí na úseky podle dosavadní organizace správní (na př. na policejní úseky a pod.)

B. Podrobný rozbor opatření, jaká třeba při pasivní obraně učiniti:

Poplach, jeho oznámení a zakončení jsou podobné, jak výše naznačeno při obdobných opatřeních.

O poplachu nutno uvědomiti:

především místa, která jej mají zvukově ohlásiti obyvatelstvu. Takové místo musí býti aspoň jedno na úsek, a co možná automaticky má býti uvedeno v činnost; v druhém pořadí třeba jej oznámiti těm, kdož jsou určeni, aby poplach rozhlásili jinými prostředky, a

konečně i těm, které je třeba uvědomiti telefonem (úřady, závody, nemocnice, závody 1. kategorie).

Třeba se snažiti o to, aby obojí byli uvědomeni co možná zároveň technicky vhodně upraveným způsobem.

Zhašení světla. Viz údaje v župní zprávě.

Vzhledem k rychlosti, s jakou se mohou nepřátelská letadla přemísťovati, je třeba, aby světla zmizela co nejdříve. Starostové budou se snažit dosáhnouti toho:

aby za války bylo světla co nejméně (světelné nápisy a pod. jsou vůbec zakázány) a vnitřní světla byla zakryta co nejdůkladněji,

aby na rozkaz byla všechna vnější světla zcela zhašena. Jen z důvodů bezpečnostních mohou býti některé předměty světlem označeny, ovšem jen tak, aby jejich okolí nebylo světlem zaplaveno,

aby veřejné osvětlení bylo již v míru odděleno od osvětlování soukromého (bytového) a tak mohlo býti zhašeno z elektrárny nebo plynárny,

veřejné osvětlení, má-li se dosíci rychlosti a bezpečnosti celého opatření, aby bylo pokud možná jen elektrické,

aby se učinila opatření pro závody, které mají vlastní světelné zdroje, nezávislé na veřejných elektrárnách anebo plynárnách.

Místní hlásná služba. — Vojenská hlásná služba může býti ve svém rámci doplněna místní hláskou službou. V tom případě je s ní ve spojení (s poplachovým důstojníkem) a odevzdává jí výsledky všeho pozorování normální (mírovou) telefonickou linkou.

Místní hlásná služba vchází v činnost ve chvíli poplachu. Její personál se bere z dobrovolníků a má ke své službě potřebný materiál: potřebná nařízení musí ovšem býti již napřed připravena.

Poplachová a hlásná služba může být svěřena zvlášť zřízené správě, která ji organizuje, připraví a vede pod dohledem starosty.

Kryty. K přípravě krytů je třeba:

- a) vyhledati existující již kryty, zařaditi je podle stupně odolnosti a poříditi jich soupis,
- b) poříditi návrhy krytů, které budou vybudovány, jakmile jich potřeba bude vyžadovati,
- c) studovati jejich ventilaci a bezpečnost před plynem,
- d) sepsati a připravit potřebný materiál, který v krytech musí v případě potřeby býti.

Zákopy. — K přípravě zákopů je třeba:

- a) provésti v terénu prohlídku volných prostorů, dobře větraných a vhodných k vybudování obranných zákopů,
- b) předvídati a připravit zásobu nářadí a materiálu a označiti jejich místa,
- c) odhadnouti nutný počet pracovníků.

Také vyřizování všech těchto otázek týkajících se krytů a zákopů může být svěřeno zvláštní službě, která je pomocnicí starosty.

Masky jsou určeny k individuální ochraně proti plynům. Za míru jsou připraveny pro všechno dělnictvo a personál, který musí zůstat na svém místě i za nepřátelského bombardování. Je to tak zv. aktivní personál, kdežto obyvatelstvo, které není vázáno povoláním, může se utéci do krytů.

Z aktivního personálu dostává jedna část těžce pracujících osob t. zv. aparáty isolační, ostatní mají aparáty filtrační.

Dále předpis pojednává o způsobu, jak obce provádějí některá jiná opatření, t. j.: rozptýlení (dispersi stálou nebo jen na noc), úřední vyhlášky, vyhledávání a odhalování plynu, první pomoc civilním obětem války, úkol starosty v případě péče o civilní oběti, odstraňování nevybuchlých střel, boj proti požárům, desinfekce zamořených prostorů a vyklizování komunikací.

C. Podrobné prozkoumání opatření, jichž je třeba k udržení veřejné služby přes všechno bombardování:

Jsou to opatření nutná k zajištění chodu městských služeb a soukromých koncesionářů. Tu je třeba, aby tyto složky již v míru: předvíдалy nové úkoly, kterým budou muset vyhověti, předvíдалy bezpečnostní opatření, která by jim umožnila vykonávání jejich služby.

Tato opatření týkají se především hasičstva, policie, vodárenských, plynárenských, elektrárenských zdrojů a j.

Pro všechny tyto složky musí býti připraveny buď společné nebo zvláštní předpisy a nařízení; schvaluje je starosta a ony jsou součástí městského plánu POPL.

4. Příprava pasivní obrany v závodech první kategorie.

Ředitelství závodů neb ústavů této kategorie mají co do zařízení POPL. tytéž povinnosti jako starosta obce.

Mimo všechna opatření, o kterých byla již shora podrobnější zmínka, vypracují ředitelství zvláštní nařízení pro činnost závodů neb ústavů v době poplachu.

(Příště dále.)

Pplk. S — ný:

Dálkozvědné lety v roce 1917—1918.

Anglický velitel letky B. J. Silly napsal v časopise „Royal Air Force Quarterly“ (roč. 1932 — duben) článek o zkušenostech, získaných během dálkozvědných letů ve světové válce. Poznatky, zvláště technického rázu, podobají se v podstatě zkušenostem

našich starších pilotů a mohou tedy býti mladším letcům cennou pomůckou, kdyby snad mělo dojiti k válce.

Zvláštní pozornosti zasluhuje fakt, že anglické velitelství zakázalo svým dálkozvědným pilotům (patrně pro jejich bezpečnost) přelétávati frontu ve výši menší než 6000 m; normálně bylo létáno ve výši kolem 7000 m a z této skutečnosti možno souditi, že výkonnost zvědných letounů byla před 15 lety na vyšším stupni, než se nám dnes zdá.

Typ použitých letounů. 55. letka byla v roce 1917—1918 vybavena dvoumístným lehkým bombardovacím letounem De Havilland 4 s motorem Rolls-Royce Eagle o 360 k. s. Po určitou dobu bylo kromě těchto letounů používáno ještě zvláštních 2 letounů (typ však není blíže popsán). Normální daleké zvědy byly však konány vesměs s uvedeným bombardovacím letounem. Byly sice zkoušeny vrtule různého stoupání, žádná však nevyhovovala lépe než standardní vrtule, které se používalo u tohoto bombardovacího letounu.

Výkony těchto letounů ve výškách nad 6000 m byly stejné, a snad i lepší než výkony soudobých typů stíhacích letounů nepřátelských; dokladem toho je, že není znám ani jediný případ sestřelení osamělého dálkozvědného letounu DH 4 letky 55 ve výšce nad 6000 m.

Dálkozvědné úkoly. Úkoly stanovené předpisem lze shrnouti v toto: „... získati zprávy, jež nejvyššímu velitelství umožní rozhodnutí; zprávy mají obsahovati sílu a složení nepřítele, jeho počáteční shromáždění, osy postupu, pohyby na železnicích a silnicích a všeobecnou situaci v týlu.“

Protože se válka pohybná změnila ve válku zákopovou, byla i činnost letky 55 poněkud omezena se zřením na menší požadavky: průzkum železnic, průzkum cílů pro bombardovací letectvo (tábory, továrny, železniční uzly a nepřátelská letiště). Bombardované cíle byly později často fotografovány a tím uváděny na pravou míru příliš příznivé zprávy nadšených vůdců bombardovacích výprav.

Jak se úkoly prováděly. Byl určen letoun s pilotem, pozorovatelem a fotografickým přístrojem. Prostor činnosti byl označen, zvláště důležitá místa, bylo-li třeba, oznámena. Hlavní cíle zvědů (letiště, nádraží, tábory, skladiště) byly vyznačeny pro let speciální — jinak však měl pilot úplnou samostatnost. Mohl si voliti dráhu letu, fotografovali tolik dalších míst, kolik uznal za vhodné, bylo mu krátce ponecháno, aby využil svých zkušeností a soudnosti podle svého nejlepšího svědomí. Normálně bylo nařizováno, že letoun nesmí přelétati frontu ve výšce pod 6000 m; obyčejně však pilot stoupal dále až k nejvyššímu dostupu; v jednom případě bylo dosaženo 7700 m. Když letoun dosáhl určených míst, dal pilot pozorovateli pokyn fotografovati. Po přistání byly kopie odevzdány vyššímu velitelství k zhodnocení.

Zvláštní výstroj. Zima a nedostatek kyslíku byly hlavní obtíže, které musily býti překonány. Zima vyžadovala elektrického vytápění nejen obleků posádky, nýbrž i kulometů a fotograf. přístroje, k čemuž potřebný proud dodávalo zvláštní dynamko. Kyslík byl dodáván ze zvláštní nádoby pod vysokým tlakem, s důmyslnou redukční soupravou k získání správné směsi. Ale tyto přístroje pracovaly jen málokdy s uspokojující jistotou; proto měl každý letec ještě zvláštní kyslíkovou láhev s vhodným přívodem, z které dýchal kyslík podle potřeby, nefungoval-li hlavní kyslíkový přístroj. Tento jednoduchý způsob se velmi dobře osvědčil.

Zvětšení váhy, vzniklé těmito přístroji, bylo kompensováno náležitým snížením počtu nábojů; místo 750 nábojů pro přední kulomet bylo vzato asi 150, počet bubnů pro zadní kulomet byl snížen z 6 velkých bubnů na 2.

Značné obtíže činilo uspořádání map; různé pokusy se skládáním nebo natáčením jich na válce atd. nedaly uspokojující výsledky. (Problém dodnes nerozluštěn!) Zdá se, že vyhovuje pouze jeden válec (kotouč); jednotlivé listy map není možno

dobře ovládnouti, jsou-li ruce chráněny silnými rukavicemi. Postupem času poznal ovšem pilot krajinu tak dobře, že mapy téměř nepotřeboval. Poněvadž při fotograf. průzkumu s velkých výšek musila býti atmosféra průhledná, mohl pilot viděti do velkých vzdáleností; proto mu stačila mapa s velmi malým měřítkem, ovšem za předpokladu, že význačné orientační objekty byly na ní markantně vyznačeny.

55. letka používala s oblibou fotografické reprodukce velikosti 30×22 cm souboru map Nancy-Bonn-Frankfurt-Freiburg-Nancy. Před pořízením této reprodukce byly význačné orientační body vyznačeny černou tuší.

Vytápění obleků se osvědčilo celkem dobře; někdy byla však teplota příliš velká, takže posádka utrpěla popáleniny na prstech, jichž však letci ve vzduchu nepocítili, nýbrž až po přistání, když sňali rukavice. Tato závada byla odstraněna tím, že se nosily vespod hedvábné rukavice.

Vliv výšky na posádku. Doba letu při dalekých zvědech byla dosti dlouhá, 2—3 hodiny letu ve výškách přes 6000 m. Připočítáme-li dobu stoupání — asi 1 hodinu — a dobu sestupu — asi 45 minut — trval let průměrně 4 hodiny.

Vliv výšky byl rázu fyziologického i psychologického a projevoval se vzrůstajícím zpomalením duševní činnosti. Po letu trvajícím asi 2 hodiny ve výši přes 6000 m byla duševní agilita tak ubohá, že se pouhý výpočet doby letu stával velkým problémem.

Psychologické vlivy:

a) během stoupání nebyly počítovány žádné. Uměle vyrobený kyslík začal letec vdechovati ve výši asi 5000 m, při čemž nepozoroval zvláštních obtíží po dobu asi $\frac{3}{4}$ hodiny;

b) během zvědů dostavoval se postupem času pocit tuposti; každý pohyb vyžadoval zvláštní námahy, čímž duševní činnost jaksi ochabla. Dokud nepocítoval letec nedostatek kyslíku, stačila pevná vůle k dokončení úkolu. Přestal-li však přístroj pracovati, pozorovatel se obyčejně zhroutil, a když i nebyl ve skutečných mdlobách, přece jen nebyl s to poříditi ani snímky. Pilot, který si byl přece jenom vědom následků, jež by se určitě dostavily, kdyby i on pozbyl svých sil, již z pocitu nebezpečí a s vynaložením veškerých svých morálních sil nařídil stroj zpět na vlastní území; ale pak i on přenechal stroj více náhodě až do sestupu pod 4000 m, kdy se posádka začala zase zajímati o své okolí;

c) během sestupu. Po započetí sestupu bylo kyslíku používáno bez omezení; jednak nutnost šetření přestala, jednak i zkušenost ukázala, že volné vdechování kyslíku a pozvolný sestup zmirňovaly následky dlouhého letu ve velkých výškách.

Malátnost, únava a hluchost potrvávala však značnou dobu a teprve po celonočním nerušeném spánku se dostavilo zotavení.

Proti omrznutí obličeje se používalo různých prostředků, z nichž nošení zvláštních masek se neosvědčilo; nejlépe vyhovovalo a také nejrozšířenější bylo mazání obličeje rybím tukem.

Protože vliv zimy a výšky nutil k častému močení, bylo do letounu vmontováno zvláštní sanitní zařízení.

Dodávání zpráv. Podrobnosti objektů s velkých výšek mizely; továrny, letiště, skladiště zůstaly viditelnými, podrobnosti však ukázal jen letecký snímek. K zjištění podrobností byly sice zkoušeny dalekohledy, avšak pro vibrace, zimu a celkové nepohodlí se neosvědčily. Poněvadž — jak již řečeno — podrobnosti mizely, nebylo co hlásiti radiem a proto také radiotel. přístroje nebyly brány s sebou. Fotografické přístroje — podle doslechu — měly objektiv německý; za bližší popis to nestojí — snímky byly však velmi jasné.

Vliv počasí. Zvědný let ve velkých výškách vyžaduje jasné oblohy; mnohdy uplynuly celé dny, ba i týdny, než mohl být proveden nařízený úkol. Je nutno statisticky zjistit procento jasných dnů té oné krajiny, aby se poznalo, kdy výškový průzkum bude možný.

V létě roku 1917 během teplého období nedovolovaly zvláštní vlivy atmosféry dosáhnouti výšky 6000 m, ačkoliv počasí bylo po celé dny jasné, bezmračné a povšechně zdánlivě ideální. Zádnému pilotu se však nepodařilo dostat svůj letoun do minimální výše 6000 m, která byla stanovena pro přelet fronty. Kdyby byli piloti bývali obeznámeni se způsobem, jak prováděti výškové opravy podle teploty vzduchu, nebylo by došlo k tomuto stavu. Piloti usuzujíce, že letoun nestoupá správně, vrátili se na letiště s nepořízenou.

Ztráty. Dokud se piloti drželi ve výšce nad 6000 m, nemohli být účinně zasazeni nepřátelskými letci; v jediném případě se letoun nevrátil z dálkozvědného letu. Protože se posádka zabila — příčina není známa — předpokládá se, že to nebylo sestřelení letounu.

Nepřátelná obrana. Výkonnost letounu DH 4 byla ve velkých výškách tak dobrá, že nepřátelské letectvo nemohlo proti němu účinně zasáhnouti. Velmi často jsme viděli, jak letouny „visí na vrtulích“ o nějakých 700—1000 m níže, avšak ani jedenkrát se nedostaly na účinný dostřel. Protože bezpečnost osamělého letounu nad územím nepřítele závisí na jeho výkonech, starali jsme se o to, aby jeho zatížení bylo jenom takové, aby se mohlo dosáhnouti vyplnění úkolu.

Některé nepřátelské baterie proti letadlům se během doby zapracovaly tak dobře, že se leckdy jedna i více ran dostalo do nebezpečné blízkosti letounu; nutnost přímého letu při pořizování řadových snímků jim pak tuto úlohu ještě více usnadňovala.

Maskování nepřátelských objektů, bylo-li provedeno správně, ukázalo se velmi účinným, protože jsme fotografovali jen místa pozdeřelá. Zdařil-li se snímek, ukázalo správné zhodnocení velmi rychle všechny slabosti maskování.

Z á v ě r.

Dálkozvědné lety, mají-li být ve válce prováděny, musí být cvičeny již v míru.

Posádky se často setkají s mnohými problémy, jež vyžadují řešení (podle typu použitých letounů). Především musí být posádky zvyklé setrvati dlouhou dobu ve velkých výškách. Správná funkce výškového výstroje musí být zaručena a zhodnocení snímků zkušeným odborníkem zajištěno.

Jako všude, tak i zde má příprava velký význam. Podrobnosti zasluhující pozornosti jsou:

a) Vytápění výstroje a výzbroje posádky, buďto vytápěním prostoru pro posádku, neb elektricky vytopenými obleky nebo oběma způsoby.

b) Jednoduchý a vyzkoušený kyslíkový přístroj pro každého člena posádky zvláště, se zvláštním jednoduchým spojením pro oba členy posádky.

c) Zdravotní zařízení, umožňující močení.

d) Vrtule s měnitelným stoupáním.

e) Odstranění veškeré nepotřebné váhy.

f) Mapy zvláštního měřítka, s nápadným označením význačných orientačních bodů.

g) Změny a opravy výšky vzhledem k teplotě, vlhkosti vzduchu atd.